

Ed.

307. Nefndarálit

[68. mál]

um frv. til l. um breyt. á l. nr. 50 1946, um almannatryggingar, og viðauka við þau.

Frá heilbrigðis- og félagsmálanefnd.

Nefndin hefur athugað frv. rækilega, borið það saman við gildandi lög og rætt efni þess ýtarlega á mörgum fundum. Hefur heilbrigðis- og félagsmálanefnd neðri deildar eða einstakir nefndarmenn setið flesta fundina og tekið þátt í athugun frumvarpsins.

Aðalefni frv. er í höfuðdráttum þetta.

1. Tekin verði í lög ákvæði um skipun sérstaks heilsugæzlustjóra, er hafi í samráði við forstjóra yfirstjórn allra læknamálefna Tryggingastofnunarinnar og vinni sérstaklega að undirbúningi þess, að heilsugæzlan komi til fullra framkvæmda.
2. Heimildir þær, sem nú eru í lögum, til að hækka hinar lögboðnu bótagreiðslur, verði auknar og rýmkaðar. Taka ákvæði frv. um þetta efni fyrst og fremst til þeirra, sem njóta mjög lágra eftirlauna úr opinberum sjóðum, eignalausra einstaklinga og fólks, sem þarfnast sérstakrar hjúkrunar og umönnunar, svo og til hjóna, sem ekki geta búið saman af heilsufarsástæðum eða öðrum tilsvarendi orsökum, og til ekkla, sem hafa fyrir mörgum ungum börnum að sjá.
3. Lagt er til, að aukið verði við nýjum bótaflokki, mæðralaunum til einstæðra mæðra, sem hafa 2 börn eða fleiri á framfæri sínu. Enn fremur að heimilað verði að greiða dánarbætur til ekkna og ekkla, sem náð hafa 67 ára aldri, þegar makinn fellur frá.
4. Framkvæmd III. kafla laganna, um heilsugæzlu, verði frestað til ársloka 1954. Sjúkrasamlög þau, sem nú eru starfandi, hafi með höndum sjúkratryggingarnar til sama tíma samkv. alþýðutryggingalögum frá 1943, en jafnframt verði lögboðið, að sjúkrasamlög skuli stofnuð í öllum þeim hreppum, þar sem svo hefur enn eigi verið gert. Lagt er til, að nokkrar fleiri breytingar verði og gerðar á sjúkratryggingunum, og er sú þeirra þýðingarmest, að niður skuli felldar takmarkanir þær, er nú gilda um greiðslu sjúkrahúsvistar fyrir gamalmenni, sem haldin eru ellikröm eða öðrum slíkum krankleika, og kostnaðinum, sem af þessu leiðir, verði skipt milli Tryggingastofnunarinnar og sjúkrasamlaganna. Tilsvarendi rýmkun er ætlað til, að gerð verði á framkvæmd ríkisframfærslulaganna.
5. Heimildir þær, sem veittar voru með viðaukalögum frá 1948, til að greiða sjúkrasamlagsiðgjöld gamalmenna og öryrkja, til að greiða giftum konum, sem ekki hafa sérstakar tekjur, sjúkrabætur, og til að leggja fram fé til læknisvitjanasjóða og sjúkrasamlaga vegna óvenjulegs kostnaðar við sjúkraflutninga og læknisvitjanir, eru allar teknar í frv., svo og ákvæðið um lækun atvinnurekendaiðgjalds á II. verðlagssvæði.

Nefndin fellst á ástæður þær, sem fram eru færðar í greinargerð frv. fyrir því, að óhjákvæmilegt sé að fresta enn um sinn framkvæmd heilsugæzlukafla laganna, þar sem engar líkur virðast til, að heilsugæzlustofnunum þeim, sem lögin gera ráð fyrir, verði komið upp eins fljótt og til var ætlað. Þá er nefndin einnig sammála um, að þær aðrar breytingar, sem frv. gerir ráð fyrir, séu allar til verulegra bóta á lögunum.

Nefndin er því sammála um meginefni frv. og mælir eindregið með því.

Jafnframt telur nefndin þó rétt að gera nokkrar breytingar á frv. og skal hér stuttlega dregið á efni tveggja breytingartillagna, sem nefndin flytur.

Nokkur ágreiningur hefur komið upp milli fjármálaráðuneytisins annars vegar og Tryggingastofnunarinnar og félagsmálaráðuneytisins hins vegar um það, hvort réttur Tryggingastofnunarinnar til að halda þeim tekjuafgangi, sem safnað hefur og verða kann einstök ár, sé tvímælalaus. Nefndin er sammála um, að tilætlun löggjafans hafi verið sú, að stofnunin skyldi halda tekjuafganginum, og telur rétt að taka af öll tvímæli um þetta efni. En jafnframt telur hún og rétt, að tekið sé skýrt fram í lögunum, að tekjuafganginn skuli nota til að mæta halla, er verða kann á tryggingunum einstök ár, og að ekki skuli grípa til ábyrgðar ríkissjóðs vegna rekstrarhalla, meðan tekjuafgangur er fyrir hendi í tryggingasjóði. Leggur n. því til, að í frv. verði tekin ákvæði um þetta efni.

Eftir að mþn. hafði gengið frá frv., hefur Alþingi samþ. ályktanir um uppbætur á laun opinberra starfsmanna og eftirlaun, 20% til bráðabirgða. Nefndin telur því eðlilegt, að til viðbótar þeirri hækkun, sem þegar hefur verið gerð á ellilífeyri og öðrum tilsvarendi bótagreiðslum og nemur um 10% að meðtöldu sjúkrasamlagsiðgjaldi, verði Tryggingastofnuninni heimilað að greiða allt að 10% uppbót á þessa bótaflokka fyrir tímabilið frá 1. júlí 1949 til 30. júní 1950, enda er svo til ætlað, að heimildir þær, sem í 6.—13. gr. frv. greinir, verði eigi notaðar fyrr en frá og með 1. júlí 1950. Telur n., að Tryggingastofnuninni sé fært að taka á sig að greiða þessa uppbót, sem ætla má að nemi 2.8—2.9 millj. kr., án þess að henni sé séð fyrir sérstökum tekjum í þessu skyni, ef stofnunin heldur tekjuafgangi fyrri ára óskertum.

Aðrar breytingartillögur nefndarinnar þurfa ekki sérstakra skýringa, enda verður gerð grein fyrir þeim í framsögu.

Samkvæmt framansögðu leggur n. til, að frv. verði samþykkt með breytingartillögum þeim, sem prentaðar eru á þskj. 308.

Einstakir nefndarmenn áskilja sér rétt til að bera fram breytingartillögur eða fylgja tillögum, er fram kunna að koma. Þá hefur n. og til athugunar nokkrar brtt., sem hún mun taka afstöðu til fyrir 3. umræðu.

Einn nefndarmanna (FRV) var fjarstaddur vegna veikinda, þegar frv. var afgreitt frá nefndinni.

Alþingi, 7. febrúar 1950.

H. Guðmundsson,
form., frsm.

Rannveig Þorsteinsdóttir,
fundaskr.

Gísli Jónsson.

Lárus Jóhannesson.